

ESPAICARRAIXET

La revista cultural
de l'Horta Nord

06 ELS SEPULS

L'humor dels bessons d'Alfara triomfa en les plataformes virtuals

- 08** L'artista Patricio Forrester ompli d'art les fronteres d'Alboraia
- 11** El Rotllo de Santa Bàrbara, document visual únic de l'antigor
- 12** Reflexió de l'art efímer amb la VI edició de Miradors de l'Horta
- 18** Albaes a l'estil del Puig, el cant valencià arrelat a un poble
- 20** Els Moros i Cristians de la Pobla de Farnals, una festa consolidada
- 26** S'enceta el primer Pla de Joventut a la Mancomunitat de l'Horta Nord
- 29** El creador multimèdia Zubin Kanga actuarà en el 'RafelFestival'
- 32** La passió per la pilota de Carlos Gil, el Puma de Massalfassar

ESPAI KALEBARRAKA

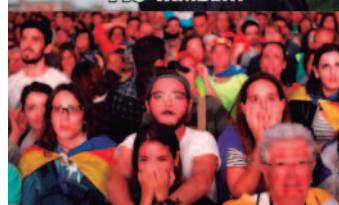
LA FUMIGA SE DESPIDE CON UN
CONCIERTO EN EL ROIG ARENA

TORNA LA GOSSA SORDA

I JO TAMBÉ!!!

SERVEI DE FOTOGRAFIA

ISMAEL VENTURA GONZÁLEZ

web

@ismalvenfoto

Alfara del Patriarca, València
ventuisma197@gmail.com
+34 674 689 006

TEATRE LA MARINA PROGRAMACIÓ TARDOR '25

QUO PERVENIMUS
Jessica Castellón
i Boris Orihuela

Diumenge 17 d'octubre
7 vesprada

EL COLLAR DE LA COLOMA
Al Passeig
Poètic

Dissabte 25 d'octubre
12:30 matí

CAOS
Teatre de
l'Abast

Diumenge 26 d'octubre
7 vesprada

CONTE DE NADAL:
Encapsulant a Dickens
Comà 14 i Sociéte Mouffete

Diumenge 2 de novembre
5 - 6:30 vesprada

POSTALS
L'Horta
Teatre

Diumenge 23 de novembre
7 vesprada

BETHOVEN I LA NOVENA
MauroLoguerccio i
Emmanuela Piemonti

Diumenge 30 de novembre
7 vesprada

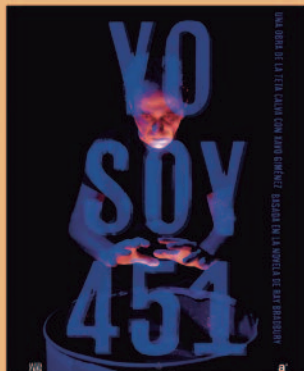

"Ací estic. Jo soc aquella."
la poesia musicada de Maria
Beneyto

Eva
Gómez

**ACÍ ESTIC.
JO SOC AQUELLA**
Eva Gómez

Divendres 19 de desembre
7 vesprada

YO SOY 451
La Teta
Calva

Dissabte 20 de desembre
8 vesprada

ON ESTÀS ALÍCIA?
Marea
Danza

Diumenge 21 de desembre
6 vesprada

L'AMETRIÓ

Quan parlen les pedres

EDUARD RAMÍREZ SUBDIRECTOR D'ESPAI CARRAIXET

ESPAI CARRAIXET
La revista cultural de l'Horta Nord

Núm. 30 TARDOR 2025

Directora
Núria García

Subdirector
Eduard Ramírez

Redacció
Jorge Pérez Altea
Mireia Corachán
Manuel Regidor
Susana Martín

Il·lustracions
Pedro Ads

Pau Píkonenko (Kalebarraka)
Cynthia Melià (Pixi)

Col·laboracions en este número

Pau Lluç
Enric Olivares
Jesús I. Bosch
Víctor Durbà

Disseny i maquetació
Alamida

Continguts web
Manuel Regidor
Impressió

Marí Montañana

Dipòsit legal: V-490-2018
www.espaicarraixet.es

**SEMPRE
TEUA**

La teua llengua

Torna a ser octubre i el trauma que no oblidarem mai guanya intensitat quan fa un any de l'impacte i la desfeta. La reacció veïnal i humana, d'ací i d'allà, fou llum entre tanta foscor, va portar oxigen i conhort, però no pot compensar la indignitat ni la vergonya, que encara s'han florit.

Mon pare nasqué a Guadalajara i vinc a dir-ho perquè a vegades una perspectiva externa n'és un bon espill: ell deia que per als valencians «el pitjor insult possible és dir 'deshonrat' a algú»... Un descrèdit profund d'un abast enorme. Tampoc som excepcionals, a la Grècia antiga Isop explicava a la faula CVII *Zeus i la guineu* com el déu superior, «meravellat de l'esperit sagaç i l'astúcia» de la rabosa, «la va nomenar reina dels animals». Però ella es mostrà ben indigna de la responsabilitat. Aquella atlegoria moral diu que qui és de baixa condició, per brillant que tinga l'aparença, no canvia de naturalesa... Ara com ara continua plenament vigent.

Convivim i les nostres històries conflueixen. Estem en l'horta, on la paraula fa la persona... Millor

no caure en idealismes ni en innocències temeràries, però queda el sediment sensible d'uns valors que ens guien. El cas és que mon pare, enginyer d'obres públiques, vingué per la «riuà» del 1957 i s'hi va quedar. Ves per on, també hi havia inundacions i desastres. També hi havia hòmens que de tant callar, obligaven les pedres a prendre la paraula... Però tampoc ens enganyem, ni l'urbanisme voraç ha deixat un territori igual, ni la depredació humana manté un clima «com el de sempre». Ara patim episodis més intensos i violents, per això en cal una gestió conscient del perill i sobretot, decent. Ser deshonrat és pitjor que ser gentola, descarta convivència veïnal, perquè destrueix la confiança i empudega l'ambient.

Mantindrem la memòria amarga i viva, de les 229 persones que van faltar abandonades a la fúria de la barrancada del 29-O... També del paisanatge devastat i burlat, de les víctimes directes i del conjunt de la societat valenciana. Nosaltres provarem de continuar sent honestos, amb la llapissera i cara a cara al carrer.

El poder de l'arnica

Ha sigut utilitzada d'antany per les noies rielluts en calps, blausos o celors.

En Yerbas Vivas fem un passet més, combinant-la amb extracte de Romer, Ravintsara i Canem per a obtenir aquest fantàstic ungüent que t'encantarà.

YERBAS VIVAS
TORRENT A LES ARBRES

CONVIDADA

Sobre la cultura de la violència contra la infància

PAU LLUC POETA, AUTORA DE 'DESPULLES'

«En aquest clima general, també les relacions “afectives” tendeixen a transformar-se en posseir, en controlar, en manipular o en envair l'espai de l'altre».

REBECA WILD

Generalment vinclem la idea de cultura amb les manifestacions, les pràctiques o les produccions humanes. I tendim a connotar el terme de manera positiva i, molt sovint, també, classista. El poble, *los nadies*, que deia Galeano, no practiquen cultura, sinó folklore. Però la cultura –burgesa o popular– és tot això i molt més. És, també, les conductes i els comportaments d'una determinada comunitat, que ens transmetem de generació en generació. Una herència cultural que, de vegades caldrà preservar; però moltes d'altres, desterrar, sense misericòrdia.

Als anys 70, el moviment feminista utilitzà el concepte de

**TRENCAR AMB
L'HERÈNCIA QUE
PERPETUA LES
VIOLÈNCIES CON-
TRA LA INFÀNCIA
ÉS UN ACTE DE
RESPONSABILITAT,
DE JUSTÍCIA,
REPARACIÓ I
TRANSFORMACIÓ
ALLIBERADORA**

cultura de la violació per explicar els comportaments socials, fonamentats en la desigualtat de gènere, que normalitzen les violències contra les dones. I fan, de la violació, un fet comú, i no extraordinari, i un instrument de poder al servei de l'estructura patriarcal. Un dels llibres claus per entendre aquest concepte fou *Against Our Will: Men, Women, and Rape* (Contra la nostra voluntat: homes, dones i violació), de Susan Brownmiller. L'autora, mitjançant una anàlisi acurada del tema, pretenia contribuir a la transformació revolucionària d'aquesta realitat.

Així mateix, podem parlar de l'existència d'una cultura de violència contra la infància, per donar compte dels comportaments socials, basats en l'abús de poder, que les persones adultes exerceixen sobre nenes, nens i adolescents. Aquesta tradició cultural normalitza tot un seguit de pràctiques abusives, des de les més explícites (maltractaments físics i psicològics o negligència) a les més subtils (la manipulació i l'engany, el xantatge emocional, la cosificació, la infantilització, l'educació en l'obediència o en la dependència). I facilita una de les formes més severes de maltractament contra la infància, les agressions sexuals. Un fet comú, i no extraordinari, que afecta a 1 de cada 5 infants i adolescents;

la majoria de vegades, víctimes d'homes del propi entorn familiar. La família, malauradament per a molts infants, és l'espai més propici per rebre'n l'herència envenenada.

Analitzar i reconèixer el nostre llegat cultural, saber d'on venim i de qui som filles i fills, és el pas previ i necessari per deixar de transitar-lo i transferir-lo. A finals del segle XIX, als Estats Units, es va produir la primera sentència condemnatòria per maltractament a un infant, en base al fet que la nena maltractada, Mary Ellen Wilson, formava part del regne animal i, per tant, mereixia ser protegida. Paradoxalment, aquesta concepció de drets havia arribat abans als animals, que no pas als infants, però aquest cas va obrir el camí per a la protecció de la infància maltractada. Avui, trencar amb l'herència que perpetua les violències contra la infància i l'adolescència i apostar per una cultura del bon tracte –basada en el respecte als infants com a subjectes de drets– és un acte de responsabilitat política, de justícia, de reparació i de transformació –individual i social– alliberadora. Es tracta, sens dubte, d'una aposta de futur revolucionària.

Amb els peus arrelats als orígens, Xavi i Pau deixen volar la seua imaginació per crear vídeos hilarants amb milions de reproduccions. Els bessons d'Alfara, amb l'alegria i la humilitat de sempre, triomfen en les plataformes virtuals amb el seu particular humor

REDACCIÓ
Núria García
FOTOGRAFIA
Alamida

Jesús i Adonis s'han convertit en tendència dins del món dels *influencers*, més concretament del món virtual de l'humor. Els coneixem com els germans Correncueiros; o pare i fill; o entrenador i assistent. Però en realitat eixos són els personatges creats per Pau i Xavi, els Sepuls: dos bessons de 22 anys que, tot i viure a Montcada, proclamen el nom d'Alfara del Patriarca allà on van. Tenen arrels de Puerto Rico, perquè son pare és d'allí, però la família materna és del poble. El seu iaio Norrat va ser el fundador del Club de Pilota d'Alfara i son tio Miquel n'és ara el president. Ells, els Sepuls, practicaven el bàsquet de menuts, i va ser d'adolescents quan es van endinsar en l'esport autòcton.

«La pilota, la família i els amics ens fan tocar de peus a terra», explica Xavi, després de

Els Sepuls

CREACIÓ DE
CONTINGUT 'MADE IN'
L'HORTA NORD

parafrasejar la coneguda frase de Raimon que diu que qui oblida els seus orígens, perd la seua identitat. El seu germà Pau completa l'argument explicant que la consciència de caminar pels llocs habituals i de parlar amb la gent de sempre li fa recordar qui és i ser feliç amb allò que fa.

Situacions quotidianes

Açò enllaça amb el tipus d'humor que oferixen: esquetxos de menys de dos minuts en els quals plantegen situacions quotidianes amb bromes i girs inesperats que enganxen les persones usuàries de les xarxes en un bucle de rialles. «Alguns amics de la plataforma ens diuen que hem d'anar a viure a Madrid o Andorra, però no volem, perquè ens allunyariem dels nostres orígens; no podríem fer els vídeos que fem si estem des-

connectats del poble», expliquen els Sepuls. Perquè ells són de baixar al fang, d'arromangar-se els pantalons, de posar el cor en cada cosa que fan.

Saben que la sort ha estat determinant en l'escalada que han tingut en Instagram i TikTok, però darrere hi ha un treball invisible que va nàixer de la voluntat dels dos joves de deixar palesa la seua relació, el gran amor mutu que es professen, a través dels vídeos. «Des de ben menuts hem imitat els còmics que ens agradaven i hem fet paròdies de coses que se'ns ocorrien. Jo em vaig aficionar a editar vídeos i vaig pensar que seria bonic deixar testimoni d'allò que el meu germà i jo fèiem per a divertir-nos», relata Xavi, i continua Pau: «Aleshores el nostre entorn més proper, amics i família, ens van animar a pujar els

Xavi i Pau al trinquet d'Alfara

vídeos a xarxes. I els vam fer cas».

Qui els diria fa un any i mig que arribarien a tindre vídeos amb milions de reproduccions. Senten orgull perquè el més popular, amb més d'onze milions de visualitzacions, el van fer amb l'escola del Club de Futbol Base d'Alfara. Però també fan col·laboracions amb altres *influencers* que contacten amb ells, com Ibai Llanos, Javi Masko o Pepe y Lucas, altres estrelles del gènere. Han gravat amb entitats com el Valèn-

cia Club de Futbol i l'Acadèmia de Rafa Nadal s'ha interessat en ells. «Va ser molt *loco* quan ens contactaren per a fer la primera publicitat, d'una marca de cremes per a homes, perquè ni tan sols teníem representant», diu Xavi traslladant l'emoció d'aquell record. Ara són moltes les empreses de primera línia que sol·liciten la gràcia i l'enginy dels Sepuls per tal d'associar les seues marques al bon rotllo que els bessons desprenen, i ells han decidit aprofitar el moment per a dedicar-se a temps quasi complet a esta feina. Pau reivindica que el que fan és treballar, encara que els agrada: «Preparem el guió, busquem el vestuari i l'escenari, gravem les escenes amb cada vegada més qualitat tècnica, editem els vídeos... El fet de treballar no ha d'anar lligat necessàriament al concepte de sofriment».

Els Sepuls saben de la caducitat de les xarxes socials. «Tenim clar que som un producte capitalista i d'això és difícil escapar, però tenim molts projectes al cap per anar desenvolupant en el futur més enllà dels vídeos», esclaria Pau. De moment, han fet un monòleg a les festes del poble i no descarten continuar explorant la via dels escenaris. Qui sap si una sèrie, un pòdcast o promoure campus esportius. «Nosaltres som mestres, els nostres pares també ho són, i l'educació i l'ensenyament, més enllà de les aules, pot ser una altra forma d'arribar a la gent amb els nostres valors», reflexiona Xavi.

I d'això, de valors, no van curts, tot i ser tan joves. Als Sepuls no els cap el cor dins del pit. Els xiquets i les xiquetes de l'escola de pilota, d'on són monitors, els adoren. La família els acompanya amb grans dosis d'amor en este moment d'extrema visibilitat. Els amics de sempre segueixen sent guardians dels seus secrets i un poble sencer agraïx el somriure i la humilitat dels bessons d'Alfara.

Tenen com a referent humorístic de la infància a José Mota; fa poc que han conegut a Eugeni Alemany, a qui ja admiren; i per a ells «passar-se el joc seria fer alguna cosa amb Buenafuente i Berto». De moment, quinze, joc i partida per als Sepuls, a falta de vore a Jesús i Adonis en el vídeo de pilota valenciana que estem esperant amb moltes ganes. ■

Transformació
digital en
permanent
innovació

disid
BE SOFTWARE

Patricio pinta l'horta

EL MURALISTA
INTERNACIONAL
IMPREGNA D'ART
LES FRONTERES
D'ALBORAIA

Patricio Forrester davant la seua última obra, *La memòria del naufragi*, a prop de l'ermita dels Peixets

REDACCIÓ
Eduard Ramírez
FOTOGRAFIA
Art Mongers

Turisme Alboraià estudia la creació de rutes que combinen el patrimoni cultural de l'horta amb el passeig ciutadà i les peces d'art mural que han aparegut els darrers anys a l'aire lliure en el terme municipal

Caminar i observar el nostre entorn ens proposa un diàleg amb el paisatge i les sensacions que ens incita. Ho sabem bé a partir dels canvis de colors i olors que l'horta mostra en cada sembra i collita, que fa de cada trajecte un viatge únic i dinàmic. Però l'horta d'Alboraià no sols és terra fèrtil per a la xufa i l'orxata, sinó també per a l'art. Els murs d'alqueries contenen històries del paisatge, la tradició i la identitat local, intervencions artístiques que ens capten l'atenció i ens provoquen mirades reflexives a partir del territori que compartim.

Des de Turisme Alboraià, que coordina Loles Orts, treballen per a configurar una ruta que ajude a diversificar l'oferta turística, donar visibilitat a l'horta i reforçar la identitat cultural del municipi, alhora que pugui gene-

rar un impacte positiu en l'economia local. «Des de fa uns anys, artistes locals i internacionals han intervingut en les parets de l'horta, creant murals que dialoguen amb el paisatge. Actualment comptem en el territori d'Alboraià amb més de deu murals, un patrimoni artístic dispers que pot convertir-se en una ruta organitzada, accessible i pensada per a veïns i visitants», explica l'alcalde, Miguel Chavarría.

La viabilitat del projecte necessita conjugar diversos factors. Un ben principal és garantir-ne la conservació ja que els murals estan a la intempèrie. També coordinar-se amb els propietaris i fer la ruta sostenible de 2 hores i mitja, amb un recorregut accessible en la mesura que l'horta ho permet. A més de complements del passeig com cartelleria física i recursos digitals, codis

QR i aplicacions mòbils: «L'objectiu és que el visitant no sols contemple els murals, sinó que pugui accedir fàcilment a informació sobre l'autor, l'obra i l'entorn agrícola que l'envolta», afegeix Chavarria.

El diàleg entre l'art i el territori està molt viu, amb cooperació i estímul ciutadà. Al juny del 2024 un equip internacional de 8 persones vingudes d'Alemanya, Londres, Alacant i Alboràia, participaren en el projecte creatiu altruista en què intercanviaren experiències i generaren noves sinèrgies al voltant del mural de 25 metres de llarg i 5 d'alt *La siesta creativa*. Per a l'alcalde és un exemple, ja que el mural «refleix la connexió amb el des-

cans, la terra i la vida en l'horta. Va ser realitzat de manera col·laborativa amb artistes de diversos països i encarna l'esperit de participació i diversitat que volem mantindre en la ruta».

Nou mural de Forrester

Patricio Forrester, impulsor del col·lectiu 'Art Mongers', és l'artista promotor d'aquell mural i d'altres en l'horta d'Alboràia, com ara el de la tomata, l'ase o la pinta, més els del barri dels Cristalls i el del pont de la Patacona. Al començament d'agost acudiré a conversar amb ell entre l'ermita dels Peixets i la mar mentre pintava un nou mural, el que en fa onze, anomenat *La memòria del naufragi*. L'ar-

gentí ha fet murals en set països diferents, des de Londres on viu fa 30 anys, a campaments de refugiats a Síria. Però la seua dona és d'Alboràia i amb ella descobrí la terra i el cel de l'horta, i la llum del paisatge, tota una font d'inspiració: «La meua forma de treballar és en congregacions de murals, fent un *cluster*, en el qual cada mural parteix de l'intercanvi amb comunitats locals i s'inserten en enclavaments integrats en l'entorn ambiental. La cultura és cultivar, com l'horta i les relacions, i amb l'art generem una xarxa de cures i complicitats», comenta Forrester amb les mans plenes de pintura.

Per al creador, els murals aporten una visibilitat diferent, representen i reinterpreten, com en el cas del paper de les dones o l'herència musulmana, i «els artistes hem de tindre la iniciativa de causar un impacte, no podem quedar-nos a l'espera». El grup *Art Mongers* podria traduir-se com a catalitzadors d'art, els qui «ajuden a fer que passe», diu l'autor. *La memòria del naufragi* ocupa una paret de 36 metres de llarg. Reflexiona a partir dels desastres actuals i del fet que malgrat la corrosió del temps no ens aturem, continuem des dels sediments. «Des de l'intercanvi, la integració i la creació de col·lectiu, reflectim la gent, oferim imatges atractives, imaginem», explica Forrester.

Al remat, si mirem en clau local, com exposa l'alcalde d'Alboràia, «l'horta és un dels pilars del Pla Estratègic de Turisme de l'Ajuntament, per la qual cosa aquesta iniciativa reforça el nostre compromís amb ella». En els murals de l'horta apareixen llauradors, paisatges agrícoles i símbols de la tradició, al costat de reflexions sobre el present i futur. Són una nova manera d'expressar la nostra identitat. ■

L'ase Raffita i el mural que porta el seu nom

Mural anomenat *La tia tomata* quan encara estava en fase de creació

Per tots Sants, monstres valencians

L'ETNO, el Museu Valencià d'Etnologia, fa anys que promou la memòria dels nostres personatges fantàstics, espantacriatures tradicionals que ara reviften per tal d'animar les fabulacions familiars. Una de les seues activitats de difusió és el taller d'animació lectora «Espanta la por» en enguany visitarà les biblioteques públiques de diversos pobles de l'Horta Nord: Alboraià, Foios, Massamagrell, la Pobla de Farnals i Rafelbunyol. Memòria i creativitat en col·laboració amb el dinamisme cultural de les nostres biblioteques de proximitat, perquè les modes i tendències importades actuals s'han d'enriquir de les nostres pròpies fantasies per tal de renovar-les cada generació.

Una festa per a la Muixeranga

Ja fa cosa de dos anys que la Muixeranga del Carraixet va rodant per la comarca. Els primers assajos pels diferents pobles de l'Horta Nord tenien per objectiu trobar adeptes que s'uniren a la colla. Més tard, Foios es va convertir en la seu del col·lectiu, gràcies en bona part a les facilitats que l'Ajuntament donava a esta nova associació. Es van estrenar amb la primera actuació a la presentació de la revista *Espai Carraixet* de primavera del 2024, i des d'aleshores no han parat de fer torres humanes allà on se'ls requereix. El pròxim 15 de novembre celebraran una diada a la qual han convidat les muixerangues de Segària i Vinaròs. Serà la I Diada de la colla en una festa que organitzaran a casa, a Foios, amb una cercavila, actuació a la plaça del Poble i dinar a la Casa dels Artillers. Nosaltres seguirem donant caliu a la bona gent de la Muixeranga del Carraixet, perquè juntes fem la pinya més gran.

El rotllo de Santa Bàrbara

Document visual únic sobre les festes de l'antigor de Montcada

REDACCIÓ I FOTOGRAFIA
Enric Olivares

La sala d'exposicions temporals de la Casa Museu Benlliure acull des del 20 de juny la mostra *La festa del Corpus Christi a València: una visió artística*, comissariada pel professor de la Universitat de València i especialista en cultura festiva, Enric Olivares Torres.

Al llarg dels segles, la festivitat del Corpus Christi ha configurat un ric univers simbòlic que ha transcendit l'àmbit religiós. Les roques, el bestiar festiu, els gegants i cabuts, les danses rituals, els personatges bíblics i les representacions dels misteris han perdurat com a part d'un patrimoni col·lectiu, viu i dinàmic, reconegut com a Bé d'Interès Cultural Immaterial.

L'exposició —que es pot visitar fins al 19 d'octubre— posa el focus en aquesta dimensió artística i analitza com la *festa grossa* ha sigut interpretada i representada per diferents artistes al llarg del temps. Un centenar d'obres —entre pintures, dibuixos, ceràmiques, publicacions i fotografies— articulen la mostra, en què figuren noms com Ignasi Pinazo, Joaquim Sorolla, Josep Benlliure, Juli Peris Brell o Salvador Tuset.

Això no obstant, un dels apartats més interessants és la secció *Els Rotllos processionals: testimonis populars de la Festa*, que presenta per primera vegada

de manera conjunta el *Rotllo del Corpus de València* i el *Rotllo de Santa Bàrbara de Montcada*, dos dels documents il·lustrats més complets d'aquestes processons.

D'especial interès per a nosaltres resulta el *Rotllo de Santa Bàrbara de Montcada*, una peça insòlita i quasi desconeguda que representa la cavalcada i la processó celebrades en aquesta població de l'Horta Nord el 10 de setembre de 1901, amb motiu de les festes pel segon centenari de la dedicació de santa Bàrbara com a patrona local.

24'5 metres de longitud

La cerimònia s'hi presenta al llarg d'un estret rotllo de paper pintat a l'aquarel·la, de 21'5 cm d'amplària i 24'5 metres de longitud, conservat en col·lecció particular. Llegit de dreta a esquerra, el rotllo mostra centenars de figures traçades d'una manera ingènua però expressiva. Malgrat la falta de qualitat artística, destaca per l'elevat grau de detall i informació, amb una notable capacitat d'observació i una clara voluntat de testimoniar, de manera objectiva, el seguici processional.

Signat per Vicent Navarro i realitzat poc després de la celebració, el *Rotllo de Santa Bàrbara* és fruit de la contemplació directa i, malgrat l'evident manca de capacitats artístiques per part de l'autor, el seu valor testimonial és innegable, tant des d'un punt de vista històric com etnogràfic.

A mesura que es desplega el rotllo, desfilen les diverses figures que participaren en la festa, moltes de les quals deriven directament del model cerimonial establert per la cavalcada i la processó del Corpus Christi de València: dansetes, capellà convidador, els tres Reis d'Orient, la comparsa de la fugida a Egipte, gropes amb diferents indumentàries tradicionals, carrosses, gegants i cabuts, imatges sagrades, personatges bíblics, músiques, així com autoritats polítiques i eclesiaístiques.

En definitiva, el *Rotllo de Santa Bàrbara de Montcada* constitueix un document visual únic que ens ofereix una finestra privilegiada a la manera com es vivien i representaven les festes del passat. ■

Els pobles de la Mancomunitat del Carraixet celebren del 24 d'octubre al 9 de novembre 'Miradors de l'Horta', la VI edició d'un festival d'art efímer que reflexiona sobre el futur del territori

REDACCIÓ
Susana Martín
FOTOGRAFIA
Turisme Carraixet

En l'ànima de l'Horta, on terra i cel es troben en una dansa contínua, sorgeix 'Miradors de l'Horta', obres que naixen per a ser més que art per a admirar; són finestres al cor d'un paisatge que ha inspirat a moltes generacions. Aquests punts en els quals creixen obres es transformen en escenaris vius, on la creativitat, la naturalesa i el temps es fonen en una obra d'art que dura un sospir i que conta una història arrelada al nostre dia a dia, al nostre estil de vida, a les nostres preocupacions i les nostres inquietuds.

L'art efímer, per la seua naturalesa, celebra la bellesa d'allò temporal, i en cadascuna d'aquestes obres se'ns convida a contemplar l'horta des de noves perspectives. Instal·lacions que naixen de la fragilitat de l'instant, però que deixen una petjada profunda en les persones que les visiten i que ens recorden que el més bell, de vegades, sols existeix en l'ara.

Descobrir aquesta bellesa i punt de reflexió és molt fàcil.

Sols has de participar del festival 'Miradors de l'Horta', que en la seua sisena edició donarà començament el 24 d'octubre i s'estendrà fins al 9 de novembre. Aquest art efímer deixa un missatge permanent i durader entre la població, per a crear consciència tant entre veïnes i veïns com en les persones que ens visiten durant aquests dies. Un moment essencial per a descobrir el nostre territori, els nostres pobles, els nostres costums.

Alfara del Patriarca, Bonrepòs i Mirambell, Foios i Vinalesa són els pobles que albergaran aquestes peces úniques, que juguen un paper vertebrador del territori amb el denominador comú del barranc del Carraixet.

Enguany, Vinalesa serà l'Àgora del festival, poble que serà seu de les rutes en bicicleta o el tast de productes. Les activitats en família com tallers experimentals i música en directe seran els protagonistes de les diferents jornades. A més, tres seran les instal·lacions efímeres que es podran visitar a la loca-

litat: dos realitzades per estudiants de la Universitat Cardenal Herrera CEU i una altra creada per l'artista Miguel Hache.

Reflexions sobre l'horta

Les obres dels estudiants estaran ubicades al pati de la Fàbrica de la Seda. "L'últim element" serà el punt d'entrada a l'Àgora, i ens farà reflexionar sobre el nostre paper com a ele-

"Ferida", instal·lació d'art efímera ubicada a Alfara del Patriarca en l'edició del 2024 dels 'Miradors de l'Horta'

Recreació virtual de la instal·lació que s'ubicarà a l'Agora de Vinalesa

tada del número 3 (2018). Hache ha creat "Els invisibles", un projecte per a observar les persones que no es veuen però que treballen la terra. Aquesta obra assenyalava l'absència dels cossos que sostenen el territori i la seua producció.

En Alfara del Patriarca, amb la mateixa ubicació que l'any passat, a la vora del barranc, trobarem l'obra "100 metres lineals", amb una tomatera gegant com a únic element travessant una parcel·la de cultiu. El treball, de Pablo Paradinas i Electres Studioque, vol fer reflexionar sobre la preservació del paisatge agrícola, al mateix temps que mostra un estil de vida amenaçat per la pressió urbana i l'abandonament del camp.

En Foios, l'obra instal·lada a la Casa dels Artillers serà sonora. "Faneca", d'Edu Comelles, presenta el paisatge sonor de

l'horta creant un diàleg entre els grills nocturns i els espais subaquàtics. Una experiència immersiva al cor de l'Horta. A més, al carrer Regne de València amb El Palleter, la Universitat Politècnica de València muntarà "Reactivant", una reflexió sobre el futur de l'horta, que transforma les necessitats del poble en oportunitats i propostes.

Per a finalitzar, a Bonrepòs i Mirambell, "Menjar taulells?" creix per a fer pensar i reflexionar sobre allò que necessitem les persones per a viure: aliments que ens puga proporcionar l'horta o taulells de construccions? És un treball conjunt de Carpe Studio, MHA Arquitectura i Piano Piano Studio.

Una edició més, Miradors de l'Horta posa el focus en l'horta com a objecte de reflexió. Els pobles que conformen el circuit tornen a estar visibles i formen part d'un projecte ambiciós que no vol deixar perdre les seues arrels i estil de vida. Art efímer i transformador que aporta noves dimensions al paisatge, on la naturalesa, la història i la creativitat s'entrellacen en una experiència que no oblidarem, però que prompte s'esvairà. ■

ment fonamental en el futur de l'horta. D'altra part, podrem disfrutar de "Telar", una obra totalment inspirada en l'essència de Vinalesa. Tanmateix, al carrer Polígon 4, estarà instal·lada la creació de Miguel Hache, un il·lustrador i artista plàstic especialitzat en escultura i falles, sent referent en la categoria d'experimentals, qui també va fer per a *Espai Carraixet* la por-

Miradors de l'Horta

**Del 24 d'octubre
al 9 de novembre**

mancomunitat
CARRAIXET

La història d'un poble a través dels 25 anys de *Macarella*

Roser Santolària repassa amb el públic els articles de la revista

REDACCIÓ
Manuel Regidor
FOTOGRAFIA
Alamida

«La lectura i l'escriptura per a millorar el món». Amb esta reflexió, Àlex Ros, fundador de la revista *Plaerdemavida*, inaugurava l'11 de setembre l'exposició "*Plaerdemavida*, més de 25 anys de portades". La mostra, ubicada a l'Ajuntament de Bonrepòs i Mirambell, fa un recorregut per les planes frontals de la publicació, un dels trets que ha esdevingut més característic gràcies a l'ús de dos elements: els versos o paraules d'un personatge rellevant i la il·lustració o fotografia que les acompanya. Des de les imatges creades per Neus Sarazo fins a les que actualment elabora Josep Ros, l'exposició posa en relleu la part

L'associació cultural 'Macarella' de Bonrepòs i Mirambell exposa les portades de les 80 revistes *Plaerdemavida* editades per l'entitat

més gràfica d'una publicació pionera a la comarca i que, dècades després, continua recollint la història d'un poble i el seu context.

Un grup de dolçaines i tabals acompanyaren els assistents a la presentació a l'interior de la Casa Consistorial. Àlex Ros va ser l'encarregat d'iniciar l'acte formal amb un discurs en què des-

tajava el valor de la revista. A continuació, Roser Santolària s'encarregà de dirigir un esdeveniment participatiu, traçant una cronologia de la Guerra Civil, un dels temes tractats en diferents edicions. A l'entrada, s'havia repartit entre els espectadors una sèrie de números de la publicació, amb alguns fragments marcats. Mentre Roser repassava alguns capítols del conflicte i de la repressió franquista, s'anava convidant el públic a col·laborar en la narració: a qui disposava d'un número de la revista concret li corresponia llegir el pasatge destacat que relatava un episodi en clau local, amb protagonistes del mateix poble.

Esta acció va posar de manifest la particular orientació de *Plaerdemavida*. Entre els assistents hi havia protagonistes o persones properes als articles

Àlex Ros presenta l'exposició de les portades de *Plaerdemavida*

esmentats. Molts dels testimonis recollits en cada número, sobre qualsevol dels temes que la publicació ha tractat al llarg de la seua trajectòria, són documents únics, conservats exclusivament a les seues pàgines.

Una feina voluntària

La revista està editada per l'Associació Cultural Macarella, una entitat local que, a través de les seues activitats, transmet el seu amor cap al territori, la llengua, la llibertat, la pau, les tradicions i la cultura. Actualment compta amb uns 130 socis. Són principalment els propis membres els responsables de l'elaboració dels continguts de *Plaerdemavida*. Una feina voluntària i autoorganitzada que, amb perseverança, ha aconseguit preservar el relat d'un poble.

A més de l'edició de *Plaerdemavida*, l'associació Macarella prepara tot un seguit d'activitats al llarg de l'any, adreçades a diferents grups d'edat. Algunes, com el sopar Estellés, les passejades pel Carraixet, el club de lectura o el taller de fanalets de meló ja formen part del calendari habitual. Enguany, a més a més, arran del 25 aniversari de l'entitat, s'han portat a terme moltes més accions. Així, s'ha celebrat un concert infantil, l'actuació de la Muixeranga del Carraixet, cinema en valencià per a l'alumnat de l'escola del municipi i un Trofeu de Pilota, a més de l'exposició amb les portades de *Plaerdemavida*. Com a colofó, el 9 de novembre se celebrarà un concert de Pau Alabajos.

Actualment, la publicació es distribueix entre els membres de

l'associació i també se'n depositen exemplars a la biblioteca. Així mateix, bona part dels números es troben digitalitzats i són accessibles des del perfil de Macarella a la plataforma Scribd.

«És tot un orgull comptar a Bonrepòs i Mirambell amb la revista *Plaerdemavida*, amb tants anys de trajectòria, que relata la nostra història i quotidianitat», afirma Raquel Ramiro, alcaldessa. «També ho és l'associació Macarella, que du a terme activitats molt dinàmiques i dirigides a tots els grups d'edat, raó per la qual funciona», explica.

És a través de les mateixes activitats que l'associació Macarella atrau nous membres, i açò és indispensable per a garantir, no només la continuïtat de la seua programació, sinó també de l'edició de *Plaerdemavida*. El que va començar amb Àlex Ros i un grup d'amics al febrer de 1991 s'ha convertit en un arxiu viu de les vides i paraules de veïnes i veïns, en la crònica del pas del temps en un poble i el seu entorn, sempre amb la fraternitat, la justícia, l'empatia i la pau com a principis. Si són valors que semblen estar des de fa algun temps qüestionats, *Plaerdemavida* els continua defensant i posant al centre de la convivència, ja des de la seua portada i des del primer número. ■

CAMACUC

ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ

Fes-te soci/sòcia d'ACPV i gaudeix de Camacuc!

Vols formar part d'Acció Cultural del País Valencià i alhora gaudir d'una de les teues revistes en valencià preferides, Camacuc? Ara tens tres maneres fantàstiques d'aconseguir-ho! Tria la que millor s'adapte a tu.

FES-TE D'ACPV i CAMACUC

<https://acpv.cat/camacuc/>

The advertisement features a colorful illustration of three cartoon characters with large eyes and wide smiles, set against a background of stylized hills and trees. The text is in a bold, sans-serif font, with the magazine title 'CAMACUC' in large, red, outlined letters at the top left. A QR code is located in the bottom left corner of the ad area.

'Moncada on vols estar', una marca d'identitat

REDACCIÓ
Jesús I. Bosch

Una marca turística o marca de destí és el nom o el símbol que identifica o diferencia una destinació turística, i que es promou conjuntament a través d'una sèrie d'activitats.

La marca turística no sols representa un nom o un logotip, sinó que encapsula la identitat, els valors i la promesa de qualitat d'un lloc. Registrar i protegir adequadament aquesta marca és fonamental per a destacar en el mercat i assegurar la lleialtat dels visitants. Hui en dia les destinacions turístiques no esperen que els visitants arriben únicament per les seues virtuts, productes o serveis, sinó que ofereixen el seu destí de manera activa a través de la publicitat.

L'Ajuntament de Montcada ha creat una marca concreta que l'associa a la imatge que vol donar al potencial visitant. Fa la marca i per tant la destinació atractiva i desitjable per a potenciar la seua economia, el seu espai i una forma d'entendre la vida.

'Moncada on vols estar' opta per transmetre una expectativa associada a un entorn concret. No és suficient que la marca siga vi-

HA DE SER UN PROJECTE DE FUTUR QUE OFERISCA ALTERNATIVES D'ACÍ AL 2050

sualment atractiva, la clau està en el fet que els habitants del lloc es troben identificats i orgullosos d'ella. La marca —i això és el que vol transmetre 'Moncada on vols estar'— ha de reflectir la identitat, els valors i la cultura, en aquest cas d'un poble, convertint-se en una representació simbòlica del que la destinació és i aspira a ser.

I és evident que sense el suport i l'apropiació de la marca per part de la comunitat local, és impossible construir una marca sòlida. Per això, a fi que la marca turística 'Moncada on vols estar'

funcione, la societat ha de ser particip activa en el seu posicionament i promoció.

Quan els propis ciutadans i ciutadanes de Montcada senten que la marca els representa, es converteixen en els seus millors ambaixadors, contribuint a l'enfortiment de la seua imatge tant dins com fora del municipi.

Òbviament, Montcada no disposa dels elements convencionals de l'atracció turística d'altres ciutats, però una vegada té una marca ha de posar en valor allò que vol transmetre i fins i tot quin poble aspira a ser en el futur.

La marca turística, més enllà de ser un eslògan, ha de ser un projecte de futur a llarg termini que oferisca alternatives al model de ciutat que s'albira per a Montcada d'ací a 2050.

'Moncada on vols estar' no deixa de ser una proposta potent, però cal saber com i en quines condicions volem estar. ■

Les complicitats de la cultura

L'Associació Astronòmica d'Albuixech, l'ajuntament i la UV col·laboren a partir d'una exposició sobre Jeroni Munyós

Albuixech no deixen mai de voler comprendre el cel. A principis de setembre s'inaugurà l'exposició «Jeroni Munyós. Matemàtiques, cosmologia i humanisme en l'època del Renaixement», en l'Espai Major 54, fruit d'una col·laboració entre l'ajuntament i la Universitat de València. La sala plena, i això és molt important: que davant de les iniciatives de promoció de la cultura, ben diverses, i de les complicitats entre diferents agents, el poble respon amb curiositat i entusiasme.

Per suposat que un horitzó d'animació cultural necessita equipaments que aporten continuïtat. Albuixech des del 2023 té l'Espai Major 54, un edifici remodelat com a centre d'art, cultura i espai plural, que usen com a sala d'exposicions, d'estudi i «coworking» i que disposa d'aules per a entitats. M. Luz Castellano, regidora de cultura, explica que quasi totes les setmanes té activitat, ja que l'ob-

jectiu és «fer la cultura propera, accessible, per això busquem gratuïtat i qualitat». En eixa tasca destaca la cooperació: «Estar amb la Universitat ens obri moltes possibilitats que nosaltres no podríem generar. Sempre tinc bons col·laboradors, desinteressats i generosos. Això és una meravella per a plantejar una oferta cultural enriquidora».

Eixamplar les activitats

Com amb l'Associació Astronòmica, que havia sol·licitat l'exposició de l'astrònom valencià. Ho explica el seu president, Miguel Montaña, que treballen colze a colze amb l'ajuntament per tal d'eixamplar les activitats de l'associació, nascuda el 1991 i revifada el 2017. Cada mes obrin l'observatori al públic interessat, mentre per als socis fan formació i eixides de camp. Comenta amb entusiasme les múltiples activitats que preparen per a «la tríada d'eclipsis, el 12 d'agost del 2026, el 2027 i el 2028, que faci-

laran l'aprenentatge de la població». A més organitzen recorreguts escolars pel parc astronòmic que hi ha als carrers d'Albuixech, amb una desena d'instruments solars. Al seu torn la representant de la Universitat, M. D. Pitarch, recorda que la divulgació de la cultura al territori és prioritària, i així ja hi van oferir una exposició d'Ortifus abans d'estiu i la d'«Astrònomes» anirà al febrer del 2026, entre altres projectes.

Les complicitats culturals augmenten el ventall amb el segon concurs de teatre amateur, i amb la col·laboració amb la Societat Musical Eslava, que proposa un projecte pedagògic en l'escoleta. A infantil i primària l'any passat portaren el grup Amores i aquest curs Spanish Brass. Castellano ho resumeix així: «La cultura fa molts papers en la vida, també d'antídote de la soledat, sobretot entre la població envellida». I a Albuixech és tot un estímul d'implicació. ■

Ajuntament d'Albuixech

Albaes a l'estil del Puig

REDACCIÓ
Jorge Pérez Altea
FOTOGRAFIA
Cant Valencià del Puig

En esmorzars, sopars, bodes, batejos... Al Puig, qualsevol reunió d'amics és bon moment per a cantar albaes. Així, de manera natural, aquesta tradició centenària ha passat de generació en generació fent que el poble siga el bressol d'aquesta modalitat de cant valencià única en la seua espècie.

Unes albaes interpretades a la manera local, amb uns versos, un to i un cant conegut com l'estil del Puig. «És una cosa que no es pot explicar amb paraules, són emocions. El que veiem és que allà on anem agrada a tot el món», comenta el tabaletter Carlos Cabrera. Al seu costat, el *cantaor* Jose Ramon Salvi hi asenteix i diu que no sap el motiu, però que a ell el cant li apassiona: «I quan cantem la gent ho nota i s'emociona tant o més que nosaltres».

Tots dos, junt a un grup de *cantaors*, dolçainers, tabaletters

EL GRUP DE CANT VALENCIÀ TRANSMET AQUEST ART SINGULAR, D'ARRELADA TRADICIÓ AL POBLE

i *versaors* del poble, fan la colla del Cant Valencià del Puig de Santa Maria, encarregada de transmetre i fer gaudir per totes bandes aquest art singular. Singular i també efímer, ja que cada vers es únic, només es canta de la mateixa manera una vegada, recitat pel versador a l'orella del cantador.

José Ramón explica com, en aquest procés, un dels papers essencials «és el del llister, la persona responsable d'arreple-

gar tota la informació del lloc on anem a cantar, de la fallera o persona que homenatgem. Ell apunta dades i diu al versador dos o tres trets de la persona. Este fa la resta».

Cantar amb emoció

Una improvisació feta art, amb paraules dedicades a una persona, en la qual també por haver-hi lloc per a l'humor o la crítica. «Et poden dir que un és jugador de futbol o que li

Josep Bahilo, pioner del Grup de Cant Valencià del Puig

Presentació del disc "A l'estil del Puig"

Membres del Grup de Cant Valencià a la porta del monestir del Puig de Santa Maria

agrada la Play, qualsevol cosa, i el versador s'apanya en eixe moment de versar l'albà i fer-la única. Per això es diu que cada una és especial, perquè només existeix en eixe moment. La clau és versar amb gràcia amb els adjectius que et diuen i cantar amb emoció», afirma Carlos.

Tant José Ramón i Carlos com la resta d'integrants de la colla han mamat des de menuts la tradició de sentir cantar albaes al poble. Amb una interminable llista de noms del Puig referents dins de la disciplina al llarg de les dècades, els músics destaquen la contribució de Josep Bahilo (1940-2009) com a part important per a promoure l'art com a mestre de l'Escola Municipal d'Albades i Cant d'Estil (a banda, dins de les escoles i tallers del Centre Cultural La Marina, l'Ajuntament ofereix també formació en danses va-

lencianes i tabal i dolçaina). «A mi em va transmetre tot el seu coneixement i la seua passió, cosa que jo tracte també de fer amb altra gent. Éll és el pioner d'este grup, qui em va atraure a mi i després a altra gent del poble», comenta José Ramón.

Ara, el seu fill, Carlos Bahilo, també forma part de la colla com a versador. «És un honor tindre'l al grup. Des de ben xicotet jo he après de son pare», diu Carlos.

La nit d'albaes de Sant Roc al Puig, el 15 d'agost, és una de les cites més emotives cada any per a qui interpreta i gaudeix del cant valencià. Una experiència que comença a l'església del Monestir i continua pels carrers del poble, on *cantaors* del Puig i d'altres localitats canten a les cases dels festers o de qualsevol persona que ho demane.

Promoció del cant valencià

Amb aquesta filosofia, per tal de promoure el cant valencià i acostar-lo a tot tipus de públic, des del grup animen als pobles a programar matins i vesprades d'albades per tal d'arribar a més gent: «És una oportunitat per a crear afició, que les famílies i els xiquets coneguen este art, de matinada o de vesprada perquè és una cosa que emociona en qualsevol moment», afirma José Ramón.

A *Espai Carraixet* hem tingut la sort d'escoltar-los en directe en una presentació de la revista, i ens van acariciar el cor. ■

El Grup de Cant Valencià en una Crida fallera

Llarga vida a 'Al Farnals!'

REDACCIÓ
Mireia Corachán
FOTOGRAFIA
Luis Merino

Pepe recorda a la perfecció aquella vesprada en la qual, contagiats per l'entusiasme de Victoria, van emprendre l'aventura d'organitzar les festes de Moros i Cristians en un municipi on no hi havia tradició. Ell i el seu amic, José Luis, van anar a la botiga de Carabelas, a la platja de la Pobra de Farnals, i li van donar el 'sí quiero' a Victoria. Ells buscarien el finançament i ella atrauria a la gent a una festa sense arrelament allí, però amb futur. Un pervindre difícil d'albirar en aquells dies, però que hui, quasi vint anys després, s'ha materialitzat en una festivitat que

La platja de La Pobra de Farnals, epicentre de música i color amb la festa dels Moros i Cristians

any rere any no falta a la seua cita amb la música i l'alegria.

Corria l'any 2007 i així ho revivim de la mà de José Pérez Bisbal, Pepe, un dels fundadors de la festa al costat de Victoria Herero Viñas i José Luis Pescador González, tristament mort. A partir d'aquest moment, s'ajuntaven sis matrimonis en un local cedit de la zona centre, fins a 2011, any en què canvien a la ubicació actual en l'avinguda de Neptú. Una

localització que és un dels motius del seu èxit, ja que l'actual baix és excepcional per a reunir-se, ballar, sopar, etc. Tant és així que ara està en ús com a localització cinematogràfica, cosa que genera uns ingressos extra per a la comparsa Al Farnals, l'única en el nucli de la platja i en la localitat. I és que l'associació ha de sobreviure a les circumstàncies i buscar alternatives per a sufragar les despeses que suposa la realització de la gran desfilada anual que ara se celebra el primer dissabte de setembre i entorn de la qual es reuneixen, entre participants i públic, prop de 5.000 persones a l'aire lliure, un fet excepcional a la comarca. Altres fonts de finançament són les loteries, o el lloguer de la seua seu per a les classes de ball

que s'imparteixen els dissabtes, a més de la quota dels seus integrants o la subvenció municipal a les associacions del poble.

Però tot té la seua contrapartida i la pandèmia va fer nosa en Al Farnals minvant el nombre d'integrants fins als dotze adults i sis xiquets que el conformen actualment. "Hem anat complint anys i la comparsa ha envellit perquè ens falten joves que compartisquen el nostre esperit fester", reconeix Pepe. Un aspecte en el qual coincideix l'actual presidenta, Laudelina Pastor González, qui afirma que són pocs: "Ens falta gent jove que ens done vida i continuïtat".

Col·laboració de comparses

En aquestes circumstàncies, com és possible coordinar amb èxit una desfilada que congrega al seu voltant fins a cinc bandes de música, un ballet i 400 persones desfilant? Tots dos coincideixen en la imprescindible col·laboració de comparses de municipis amics de l'Horta Sud, com Paiporta o Catarroja. Localitats, no obstant això i per desgràcia, castigades per la DANA i que no pogueren participar en l'última entrada del passat mes de setembre. Per sort, Manises o Godella van eixir al seu rescat,

Pepe, Victòria i José Luis, fundadors de la comparsa 'Al Farnals'

tal com ens explica Laudelina, i la desfilada va ser espectacular com sempre.

Música, dansa, color i vistositat per als milers de visitants que s'acosten a la platja cada any i que omplim, a més, els establiments hostalers, com ressalta Pepe. L'organitzador també explica el factor sorpresa que preparen cada any, com ara la presència d'animals, quan estaven autoritzats, o un robot articulad.

Una manera de fer poble

Però més enllà de l'espectacle, cal ressaltar la capacitat d'agermanar d'aquesta festa, que permet la participació i cooperació dels seus membres d'una manera que és, ni més ni menys, la

de fer poble, tal com destaca l'alcalde de la Pobla de Farnals, Enric Palanca. "Per la seua singularitat, la platja és un lloc propici per a implantar tradicions que no són pròpies i això aporta profunditat i consciència de poble", apunta. "Cal fomentar que les persones s'ajunten, col·laboren, s'escolten i conversen, perquè això suposa impulsar el teixit associatiu i la cultura democràtica", conclou. Segons les seues paraules, la zona de la platja gaudeix de plena salut democràtica. Només cal esperar que la joventut assegure la supervivència dels Moros i Cristians, i preserve així un element diferenciador que aporte cohesió a un nucli amb una estructura social complexa. Llarga vida a Al Farnals! ■

La trobada 2026, a Massalfassar

Al juliol l'Ajuntament i Escola Valenciana anunciaren l'acord per a la celebració de la 39a edició de les Trobades d'Escoles en Valencià a Massalfassar. Així un dels pocs pobles que mai l'havien acollida en la nostra comarca se suma a la festa integradora de la comunitat educativa, que s'eixampla i connecta infants, famílies, associacions i mestres. Expressió directa de la societat civil a favor de la llengua, amb la col·laboració d'un ajuntament que acull múltiples activitats culturals, participatives i creatives que culminaran amb la Trobada 2026 a Massalfassar. El present curs també es renova l'equip de la Coordinadora pel valencià de l'Horta Nord – Escola Valenciana, que treballa mà a mà amb les comunitats educatives a favor de la normalització del valencià en tots els àmbits de la societat. El veïnat a favor del valencià creixem junts, construïm convivència i futur comú, amb solidaritat i alegria.

Sopar Estellés a Rocafort

Com cada any els sopars Estellés han travessat l'Horta Nord, per a compartir taula, conversa, i celebrar el veïnat amb els versos del poeta de Burjassot i de molts altres. Però enguany volem destacar el que es va fer a l'antic casino de Rocafort el divendres 3 d'octubre. D'una banda perquè l'Associació de Veïns Antonio Machado l'ha celebrat durant les setze convocatòries que n'hi ha hagut. I de l'altra, perquè abans de l'actuació del cantautor Artur Àlvarez, tingué lloc la presentació del llibre de poemes *Que torne la joia pura del carrer (versos per la DANA)*, un recull que aplega les veus de 114 autors i autores, impulsat per Antoni Gómez i Vicent Penya. La societat civil que manté la memòria del poeta, més la solidaritat dels nostres creadors, no afluïxen.

Albalat dels Sorells enllesteix un protocol davant les emergències

S'elaboren fitxes amb instruccions d'actuació clares per a la protecció del veïnat

Quan encara no ha passat un any de la DANA, hem tornat a viure alertes meteorològiques que han comportat situacions de desbordament de rius i barrancs en alguns punts del territori. Tot i que les previsions no eren tan demolidores com les del dia de la catàstrofe del 290, la por ha estat palesa, perquè com cantava Raimon, 'al meu país, la pluja no sap ploure'.

A Albalat dels Sorells les últimes tempestes els ha servit per a posar en pràctica un protocol d'actuacions que l'alcalde, Nicolau Claramunt, ha impulsat per protegir la ciutadania davant situacions d'emergència. Un document amb 14 fitxes amb instruccions clares sobre què fer si al poble es produïxen inundacions, incendis, apagades elèctriques o terratrèmols, entre altres. L'alcalde explica que el que va passar l'any passat «em feu pensar al voltant de la meua responsabilitat com a màxim representant del municipi, perquè ningú ens diu què fer, més enllà d'enviar-nos les alertes».

Arran de l'episodi, Claramunt s'apuntà a un curs de formació en emergències, «que hauria de ser obligat per als governants i persones que hem de prendre decisions en moments crítics», asevera l'alcalde. A partir d'ací, va començar a redactar el docu-

Pluja intensa al carrer Major d'Albalat dels Sorells la vesprada del passat 29 de setembre, quan es va declarar l'alerta roja

ment, que recull les fases de comunicació davant situacions extremes (prevenció, preemergència, emergència i tornada a la normalitat), així com els recursos disponibles a la localitat (policia local, brigada de serveis, empreses amb maquinària...). El protocol també inclou quines accions ha de dur a terme l'ajuntament en cada supòsit; com ha de respondre la ciutadania; quan s'ha de requerir ajuda; i com s'ha de coordinar el voluntariat si es dona el cas. Un pla d'acció per a combatre possibles catàstrofes en constant revisió i que inclou aportacions d'agents policials, bombers i altres tècnics especialistes en la matèria.

La campanya, que porta com a lema 'Saber què fer salva vides', serà presentada pròximament a la població. «La prioritat

serà sempre evitar víctimes mortals i pal·liar els danys en les primeres 24 hores de l'emergència. Cal donar la millor resposta possible al nostre veïnat», conclou Nicolau Claramunt. ■

Curiositat i ciutadania sense exàmens

Alumnat del programa Unisocietat de Massamagrell a una de les façanes de la Catedral de València

REDACCIÓ
Eduard Ramírez
FOTOGRAFIA
Albert Ferrer Orts

No hi ha límit d'edat per atresorar coneixements. Per a encuriosir-nos per temàtiques que ens puguen apassionar. Per a somiar i créixer. Per a viure.

Massamagrell compta amb una privilegiada escola de persones adultes gràcies al conveni signat amb la Universitat de València que desenvolupa al poble el programa Unisocietat. Així, es realitzen classes, conferències i altres activitats durant tot el curs. La iniciativa funciona des de l'any 2013 amb molt bona resposta. Tanta, que enguany ha calgut ampliar-ne la capacitat del grup, ja que han aplegat a 55 inscripcions. Les classes es realitzen al Centre Cultural del

Formació de persones adultes a Massamagrell amb el programa Unisocietat de la UV

Passeig Rei En Jaume les vesprades dels dijous i cada curs està distribuït en quatre mòduls impartits per professorat universitari, que es complementen amb un cicle de conferències de temàtica variada, amb l'afegit d'algunes eixides formatives. En el curs 25/26 els temes seran la psicologia, la criminologia, la química i el cinema, mentre que les conferències seran sobre història, art, salut i benestar.

L'alcalde Paco Gómez destaca «el compromís cert de

Massamagrell amb la formació al llarg de la vida, perquè les possibilitats de la cultura per a ajudar-nos a créixer no tenen límits i, com a gestors, hem d'ofereir programes inclusius adaptats als interessos de la població, que també hi troben un espai de socialització molt positiu». Al seu torn, la delegada de la rectora de la UV per al programa Unisocietat, M. Dolores Pitarch, agraeix la col·laboració de Massamagrell i insisteix que és «molt més que una oferta formativa, és un compromís ètic de la Universitat de València amb l'aprenentatge al llarg de la vida, amb l'equitat territorial i amb la cohesió social. Agraïm a l'alumnat la seua confiança, ja que donen sentit al programa i a la millora de les activitats, i perquè Unisocietat, a més d'assistir a classe, ofereix una co-

munitat d'estudiants que ja ho són de la nostra Universitat».

A hores d'ara 12 municipis de la província impulsen el programa, amb el suport de la Diputació de València i de Caixa Popular. A partir d'aquesta xarxa d'aliances, que sumen l'alumnat, institucions, associacions i professionals, el programa ha crescut amb innovacions els darrers anys, i genera impacte real en la vida de les persones. Pitarch comenta com «enmig dels temps complexos que vivim, en què ens desafia la desinformació i la incertesa, la difusió del coneixement científic universitari esdevé una veu clara, fiable i compromesa amb els fets, amb la ciència i amb el pensament crític. El programa demostra que la universitat pública pot ser un motor de justícia territorial, d'innovació social i d'esperança col·lectiva».

Unisocietat a Massamagrell

El professor d'història de l'art a la UV, Albert Ferrer Orts, és el coordinador de la formació a la població. És la persona de contacte, propera a l'alumnat, que en planifica els continguts. I per això coneix bé com funciona

aquest grup: «L'alumnat de Massamagrell, a diferència d'altres seus que es nodreixen exclusivament de població local, procedeix tant de la localitat com d'altres pobles de la rodalia, com ara el Puig de Santa Maria, la Pobla de Farnals, Massalfassar o Meliana. Podríem dir que és una seu 'comarcal' des de fa anys, la qual cosa li confereix un ambient singular en l'Horta Nord». En altres ocasions també han acollit persones d'Albuixec i Museros i hi han participat persones amb edats a partir dels quaranta anys en avant. Ara mateix, les edats van de la seixantena fins la huitantena, «sobretot de professionals prejubilats amb estudis mitjans, alguns iaïos i tots amb moltes ganes d'aprendre en un bon ambient», aclareix Albert Ferrer, que rebla la descripció del funcionament d'Unisocietat així: «En línies generals, els docents i conferenciants que hi participen valoren molt positivament aquesta experiència i solen col·laborar des de fa anys amb el programa».

Com a conclusió, l'alcalde Paco Gómez reconeix els beneficis del programa: «Estem molt

satisfets d'aquesta cooperació amb la UV. Unisocietat no sols forma, també transforma. Perquè participar en activitats formatives, eixides de camp, exposicions i conferències és una manera d'apoderament, de benestar emocional i de construcció de ciutadania activa».

La Universitat de València estén els braços per arropir desenes d'alumnes més enllà de les instal·lacions oficials i de la formació reglada, i Massamagrell és un exemple d'agraïment a través de totes les persones encuriosides que disfruten dels ensenyaments. ■

Visita a la Sagristia de la Seu de Sagorbu durant el passat curs

Bono²⁰²⁵ comerc Massamagrell⁵

Ajuntament de
Massamagrell

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Innovació,
Indústria, Comerç i Turisme

Els joves com a motor viu dels nostres pobles

REDACCIÓ
Jorge Pérez Altea
FOTOGRAFIA
Mancomunitat Horta Nord

Fer xarxa és una necessitat i una aposta pel futur, més encara si parlem de persones joves, que amb les seues idees i la seua mirada crítica poden contribuir a fer pobles més oberts, participatius i innovadors.

En eixa línia, amb l'objectiu de convertir-los en protagonistes dels municipis, la Mancomunitat de l'Horta Nord desenvolupa fins 2027 el seu primer Pla de Joventut, amb accions que consoliden la política juvenil com una eina participativa, transversal i arrelada als pobles. «S'ha fet un esforç molt fort des dels municipis per a apostar per la joventut, donant recursos i pressupost. En l'àmbit de participació se'ls està tenint molt en compte», explica Pilar Navarro, tècnica de Joventut de la Mancomunitat. Des que la professional s'incorporà al de-

Taller per a adolescents de Rafelbunyol per a la prevenció d'agressions sexuals

La Mancomunitat de l'Horta Nord desenvolupa fins 2027 el seu primer Pla de Joventut, amb accions per a motivar el jovent a ser part activa de la comarca i afavorir el seu creixement personal

partament el 2019, comenta com, a poc a poc, «s'ha anat configurant un equip de treball estable amb els municipis. Cada setmana els visiten, col·laboren amb els ajuntaments i mantenen un contacte constant amb els instituts, peça fonamental per tal d'arribar al públic d'interès».

El Pla de Joventut s'estructura en diversos àmbits, com ara participació; habitatge, transport i ocupació; oci i temps lliure; cultura i esport; educació en valors i formació; i salut mental i educació afectiva i sexual.

Entre les activitats més consolidades hi ha els tallers, que treballen la desigualtat, les relacions interpersonals sanes o la prevenció de la violència de gènere, entre d'altres. «Campanyes com 'No em toques el WhatsApp' o 'Creant emocions' han tingut

un gran impacte. Aquesta última va sorgir després de la pandèmia, quan l'equip va detectar que la situació en l'aspecte emocional els havia afectat molt», segons relata la tècnica. «Ara treballam amb els departaments d'orientació dels instituts de Rafelbunyol, Museros, La Pobla de Farnals, El Puig, Foios i Massamagrell amb programes per a l'alumnat de secundària i formació professional, arribant a més de 1.000 joves», diu Navarro.

Temes que els preocupen

A banda, hi ha els fòrums que es programen als pobles en què el jovent expressa els temes que més els preocupen. «La salut mental i l'educació afectiva i sexual apareixen sempre entre les seues prioritats», comenta Na-

Viatge a Valdelinares amb 60 joves de la Mancomunitat el passat mes de gener

varro. Una altra de les preocupacions que més sovint sorgeix és la necessitat de millorar el transport públic. «Hi ha localitats que no tenen metro ni connexions entre pobles. Alguns són municipis xicotets amb pocs recursos, i això dificulta l'accés a activitats o llocs d'estudi i treball», reconeix la tècnica. El Pla de Joventut també recull aquesta

problemàtica, que es busca abordar de manera coordinada amb altres àrees de la Mancomunitat i els ajuntaments.

L'aposta per un oci saludable i compartit es reflecteix en una programació variada i constant. Al desembre, per exemple, es celebra la nova Jornada de Corresponsals de l'Horta Nord i Camp de Morvedre, una trobada que

serveix per a intercanviar experiències i reforçar la xarxa juvenil de les dues comarques.

A més, hi ha eixides lúdiques que fomenten la convivència, com ara el proper viatge per Halloween a Port Aventura, les jornades a la neu a l'hivern o les eixides a la natura durant la primavera i l'estiu. "Són moments molt esperats perquè reforcen els vincles entre joves de diferents municipis i creen un sentiment de pertinença a la comarca", comenta la tècnica.

Una de les forteses del projecte és la seua visió transversal. A banda dels instituts, el departament de Joventut col·labora amb altres àrees de la Mancomunitat com ara Medi Ambient, Serveis Socials, UPCCA (Unitat de Prevenció Comunitària de Conductes Addictives) o esports. "Recentment hem col·laborat amb Medi Ambient en un pòdcast o amb Serveis Socials en projectes de convivència", apunta Navarro.

Aquesta manera de treballar permet connectar les polítiques juvenils amb grans reptes del moment, com ara la sostenibilitat, la inclusió o el benestar emocional. L'objectiu és motivar els joves a ser part activa de la vida del seu poble i de la seua comarca. "Treballem perquè siguin protagonistes, que senten que se'ls escolta i que poden aportar coses al seu voltant", resumeix la tècnica. ■

Mancomunitat
l'Horta Nord

Versos enmig de l'horta de Borbotó

Què tal una sessió de poesia al bell mig dels camps de Borbotó, amb el sol caient i els ocells acomiadant la jornada? La poesia del nostre paisatge troba un bon acompanyament amb els recitals i converses a peu de bancal. Dissabte 18 d'octubre a les 18h, comença «Poetes a l'alqueria» amb convocatòries trimestrals organitzades per l'AELC. L'estrena tindrà com a protagonistes Maria Isern (Vic, Osona, 1994) i Josep Piera (Beniopa, la Safor, 1947), presentats per Pau Sif (la Creu, Horta Nord, 1978) i

Eduard Marco, fill de l'alqueria amfitriona, Ca Ferrús. La poesia del paisatge i de la paraula nostrada estimularan la conversa compartida a l'ombra de la figuera, davall del sostre de l'andana o davant dels camps llaurats, per a celebrar el luxe de viure a l'horta de Borbotó, al 136 del Camí vell de Godella. ■

Poetes a l'alqueria

Dissabte 18 d'octubre de 2025, 18 h.
Conversa i recital amb Maria Isern i Josep Piera. Presenten Eduard Marco i Pau Sif.
Lloc: Ca Ferrús (camí vell de Godella, 136, València).

Arriba a través de la nostra pàgina web.

EL TEATRE FUNCIONA

TEMPORADA
2025.2026

TEATRE PRINCIPAL DE VALÈNCIA

INSTITUT VALENCIÀ
DE CULTURA

EL TEATRE ÉS PRINCIPAL

GENERALITAT
VALENCIANA

ACI
ARA.

INSTITUT
VALENCIÀ
DE CULTURA

Diputació
de València

Teatres

Rafelbunyol, centre de la creació musical multimèdia

Avantguarda i qualitat artística a la XIII edició del 'RafelFestival', que se celebrerà del 5 al 9 de novembre

No és fàcil aconseguir que un projecte cultural es perpetue en el temps; menys encara si parlem de música d'avantguarda, innovació tecnològica i creació escènica. A Rafelbunyol ha estat possible, gràcies a l'aposta continuada de l'ajuntament, que amb tretze edicions del 'RafelFestival' ha demostrat com la qualitat artística i la pedagogia omplien l'auditori del municipi cada any per transmetre una proposta innovadora.

El festival oferirà una completa programació entre el 5 i el 9 de novembre, comptant amb la participació del reconegut pianista, investigador i creador multimèdia Zubin Kanga, qui oferirà a Rafelbunyol el seu primer concert a Espanya. Mostrarà el seu treball amb electrònica en temps real i projeccions visuals, exem-

Concert didàctic a la passada edició del 'RafelFestival'

plificant la missió del 'RafelFestival' d'explorar nous llenguatges artístics.

En la part més pedagògica, s'inclou el projecte d'investigació DivulArte en col·laboració amb el Centre d'Investigacions sobre Desertificació CIDE (CSIC-UV-GVA) i els Conservatoris Superiors de Música de València i Castelló, que portaran la creació musical multimèdia a les aules d'ESO per tal de fer divulgació científica a través de l'art. També s'ha programat un conte dramatitzat per als alumnes de primària amb peces de diversos compositors interpretades per joves estudiants del Conservatori José Iturbi de València dins del pro-

jecte MAJA (Música Actual per a Joves Artistes) i la col·laboració de l'ESAD (Escola Superior d'Art Dramàtic de València), a més d'un concert didàctic dels estudiants dels conservatoris professionals de Sagunt i Meliana.

Aquesta edició acull 10 estrenes absolutes i compta amb la participació de formacions d'alt nivell com Ensemble d'Arts, Spazio Musica, Lumina Quartet i l'orquestra simfònica de la Societat Musical 'La Primitiva' de Rafelbunyol. El festival també incorpora una taula redona sobre creació musical i noves tecnologies que reunirà experts i creadors per a debatre sobre el futur de la creació musical. ■

Al metro amb bici

L'1 d'octubre va entrar en vigor la nova normativa de Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana (FGV) d'accés de bicicletes no elèctriques, amb l'objectiu triple de millorar la connectivitat, facilitar la intermodalitat i eixamplar les possibilitats de la ciutadania a l'hora de practicar una mobilitat eficient, sostenible i saludable. De fet, haver completat la part principal de les actuacions de reconstrucció de la xarxa de Metrovalència després de la DANA del 29 d'octubre de l'any passat, permet aprofitar millor les noves condicions d'ús.

A partir d'ara en la xarxa de València es permet el transport de bicicletes no elèctriques no plegables en tota la xarxa de metro en superfície, fins a un màxim de 4 vehicles per cada unitat, tots els dies de la setmana. Per tal de no perdre'ns en la nomenclatura tècnica, açò vol dir que hi poden viatjar quatre bicicletes convencionals, sempre abans que el metro passe a viatjar en trajecte

subterrani. Tampoc podem entrar amb la bicicleta convencional als tramvies, ja que en zona urbana les mateixes bicicletes fan de mitjà de transport autònom. Mentre que continuen sense estar autoritzats els patinets elèctrics dins dels vagons del metro, llevat dels vehicles utilitzats per Persones de Mobilitat Reduïda (PMR).

El nombre de bicicletes permeses es podrà modificar a criteri del personal d'FGV, en funció de l'ocupació real del vehicle o d'altres circumstàncies. Durant la celebració de Falles i altres esdeveniments de gran demanda podrà limitar-se'n l'accés en tota

la xarxa o en determinades zones. Les bicicletes convencionals se situaran sempre en l'últim cotxe, amb el benentès que els seus portadors són responsables de no causar molèsties a la resta del passatge ni desperfectes, i hauran de romandre dempeus al costat d'elles.

Bicicletes plegables

Al seu torn les bicicletes plegables sí poden accedir als vagons en tota la xarxa del metro i del tramvia, també tots els dies de la setmana, i sense cap limitació de número. Les bicicletes plegables es podran transportar com a embalums de mà i sempre plegades als trens i tramvies, fins a estar fora de les instal·lacions de Metrovalència.

Finalment, recordem que disposen de cicloparcs les estacions d'Empalme i Alboraià-Peris Aragó. Són habitacles tancats, amb sostre que protegeix de la pluja i altres mesures de seguretat. S'hi pot accedir amb un títol de transport en vigor i per un màxim de 24 hores. Empalme, a més, compta amb aparcabicis, que també trobem en altres estacions de l'Horta Nord, com ara Rafelbunyol, Burjassot-Godella, Godella, Rocafort, Massarrojos, o Montcada-Alfara. ■

EL TRANSPORTE QUE UNE EL TRANSPORTE QUE UNEIX

Abuelos laios
Un abrazo Abraç
Reunión Reunio
Cena Sopar

TE LLEVAMOS ET PORTEM

GENERALITAT VALENCIANA | Aci. ARA | ATMV | MetroBus | metrovalencia | TRAM

24, 25 i 26 D'OCTUBRE 2025

ALBORAYA
AJUNTAMENT

ACEPA
ALBORAYA

Sent compra i viu
en valencià.

COMERC · ACTIVITATS · ARTESANIA · HOSTALERIA · FIRA INCLUSIVA

FIRA ALBORAYA

FIRA COMERCIAL I ARTESANAL
PASSEIG D'ARAGÓ

9ª Edició

Passeig d' Aragó

Carlos Gil en una partida de l'Individual d'escala i corda del 2024

El Puma de Massalfassar

PASSIÓ
I FRANQUESA
EN EL JOC
DE LA
PILOTA
VALENCIANA

REDACCIÓ
Núria Garcia
FOTOGRAFIA
Pilota Pro / David Sarasol / Carlos Gil

Poca gent hi ha tan transparent i directa com Carlos Gil. És una persona valenta i apassionada que diu el que pensa i pensa el que diu. Els filtres i el postureig no formen part del Puma de Massalfassar, tot i que això potser haja jugat a la contra en el xicotet però complex món de la pilota valenciana.

La seua vinculació a l'esport autòcton va començar de ben menut quan acompanyava el seu germà major als entrenes de tecnificació. Allí coincidia amb el gran Paco Cabanes, qui ja s'havia convertit en llegenda viva i que s'entretenia fent pilotejar a aquell xiquet de quatre o cinc anys. Amb el temps, Genovés acabà batejant-lo amistosament com Llobarro, donada l'afició de Carlos a pescar. Per això, quan li van penjar el títol de Puma a l'esquena, li va costar acceptar el malnom.

Va ser un aficionat al frontó

que va vore com el de Massalfassar movia ràpidament les cames, després d'haver estat un temps allunyat dels escenaris i d'haver recuperat la forma: «*Me-caguendeu el puma este*».

El frontó valencià, eixa modalitat de la pilota que li ha ofert a Carlos tantes oportunitats... Ell assegura que preferix jugar al trinquet, perquè l'escala i corda se li presenta com un joc més complet, que té la màgia

dels grans espectacles i que disfruta i l'ompli més. També expressa que per a triomfar en l'esport, un jugador no hauria de compatibilitzar modalitats. «Canvien les instal·lacions, les normes, el pes i tamany de la pilota», diu el pilotari que, així i tot, va intercalant les modalitats segons se li requerix.

De juvenil tenia una molt bona projecció al trinquet. Entrenava al Centre d'especialització de pilota valenciana (CESPIVA) amb altres jugadors que hui dia estan a la nòmina de la pilota professional, com ara Giner, Marc o Conillet. Després inicia una etapa amb Santi Navarro com a entrenador personal, però comencen els primers conflictes amb les entitats gestores de la pilota valenciana i es queda fora d'alguns campionats importants. «Anava a jugar amb José Cabanes, Genovés II, el Trofeu Diputació de València de

Carlos amb un dels primers trofeus que va guanyar de xicotet

Frontó del 2018, i això era un somni per a mi, perquè sempre l'he admirat com a jugador i com a persona», detalla Carlos. En l'últim moment va ser desconvocat de la competició sense que ningú li oferira cap explicació raonable, segons expressa el Puma: «Vaig començar a desmotivar-me perquè ja no em buscaven per a tantes partides, i de sobte vingué la pandèmia».

Per al pilotari de Massalfassar això va suposar un trencament amb l'esport que tant l'apassionava: «Vaig deixar de cuidar-me i d'entrenar. M'abandoní. Em vaig centrar en la meua faena com a sanitari i en el temps lliure anava a pescar». Carlos havia desaparegut pràcticament dels circuits de la pilota valenciana, fins que el Club d'Amics del Frontó del Puig pensà en ell per a jugar.

Va ser allà per l'octubre del 2022. S'estava organitzat un campionat local, el V Mestres del Frontó, quan la penya del Puig va contactar a Carlos Gil perquè formara part de l'elenc de jugadors. «Recorde molt especialment la partida. Justament, me tocà jugar contra Genovés II, que havia entrat al campionat a última hora com a substitut. Jo no estava en forma, però sempre he tingut molt bones mans, així que ho vaig donar tot en la canxa», recorda el Puma. La partida va acabar 41 per 40 a favor del Genovés. Una derrota per la

mínima per a Carlos, que se n'anà del frontó «amb el cuquet de voler tornar a jugar».

Començà aleshores un treball intens, junt amb Vicent Galán com a preparador, que va culminar amb la posada en forma del pilotari i un augment considerable de la velocitat de cada pilotada. «Jo només pensava en jugar al frontó, però tant el meu preparador com Puchol II, amb qui entrenava alguna vegada, em van dir que tornara a provar a l'escala i corda», detalla el Puma. Per un colp de sort va entrar en la preselecció per a jugar el campionat Individual del 2024. Arribà fins a la fase de quarts de final i quedà vuitè en la classificació general dins del món professional.

«L'any 2024 va ser increïble. Vaig tindre molt bons resultats tant en el trinquet com al frontó. Tot i això, la Federació no va considerar incloure'm enguany en la Lliga, ni en primera ni en segona categoria», expressa

Carlos. I novament, la desmotivació del jugador, que enguany ha continuat tocant la pilota gràcies a trinqueters com Peluco i a què la bona gent del Puig confia en el seu joc.

Una nova etapa

Carlos és conscient de les seues limitacions físiques, i per això ha tornat a entrenar amb Vicent Galán: «Vull recuperar la gran energia que tinc quan estic en forma, tornar a sentir-me viu quan toque la pilota». I mira per a on, ha entrat a jugar la Copa Pro 1 en substitució de Diego. «Sé que hi ha gent que gestiona la pilota que no vol que estiga. Una vegada més veiem com el poder transforma les persones. Però el Puma torna», assegura el pilotari de Massalfassar. De fet, el Puma mai se'n va del tot. Si de cas, a descansar una temporada, recordar quan era un Llobarro i tornar a recuperar la seua passió desbordant pel joc de la pilota valenciana. ■

L'AJUNTAMENT DE MASSALFASSAR AMB LA PILOTA VALENCIANA

Boina i barraca

LA IDENTITAT ARRELADA DE TONI MONTOLIU

REDACCIÓ
Núria García
FOTOGRAFIA
Alamida

Toni Montoliu conserva el nom de son pare i de son iaio. També l'estil de boina que ells gastaven, en eixa imatge que hui en dia encara projecta l'arrelament a la terra. Però sobretot, ha heretat d'ells el profund amor per l'horta que transmet a tantes persones d'arreu del món sobre les quals deixa empremta.

Més enllà del personatge, ens trobem amb un home treballat per la terra que va saber adaptar-se a la modernitat sense allunyar-se dels seus principis; sense prescindir de les lligones ni de les haques, amb fervor per la terra que ens proveïx de l'aliment necessari per a viure. «A València no es donen compte de la riquesa que tenen estirant el braç. Tenen el menjar a la vora i, si no consumixen d'ací, l'horta acabarà desapareixent. Com pot ser que les persones que produïxen el menjar estiguen morint-se de fam?», reivindica Toni mentre esclafa un cacau de collaret.

El cultiva ell, però no el ven, com tampoc el garrofó valencià o la dacsà autòctona que utilitza per alimentar les gallines. La seua producció li servix per abastir el restaurant d'aliments de primera qualitat i per a promoure el turisme d'horta que l'ha posicionat com la marca per excel·lència que representa a València en l'àmbit internacional. «L'horta i la paella és coneguda en més de 60 països gràcies a este

Toni Montoliu posa davant la seua barraca

projecte. Treballem amb nombrosos turoperadors que porten a Meliana els turistes per viure experiències de contacte directe amb la terra. Anem a l'horta i cullen el que després menjaran. Pelen el garrofó i trossegan la bajoqueta. Són part activa en el cuinat de cada plat», explica Montoliu, qui reconeix que eixa va ser una idea del seu fill major, també anomenat Toni, que l'ha ajudat moltíssim a implantar conceptes revolucionaris dins del projecte. El llaurador també elogia la seua estimada dona, Ani, que sempre ha tirat del carro i

que és un puntal importantíssim en 'La Barraca de Toni Montoliu'.

El melianer recorda els seus inicis. Conta que va portar més de huit mil xiquets, d'Albuixec, el Puig i Meliana, en passejades per l'horta que els ajuntaments contractaven. També, per la seua estima a la cultura pròpia, va començar a col·leccionar ferramentes agrícoles i hui en dia disposa d'un museu dins la seua alqueria. És part del seu llegat i res no ha estat mai debades, però al final de la correguda mostra orgull per tot el que ha aconseguit sent fidel a la seua identitat. ■

ALEGRES DELICADES

UN RELAT CURT DE VÍCTOR DURBÀ (SAGUNT)

Carmen és una rosa d'ulls blaus, de cabells llargs i llisos amb la pell molt blanca més pròpia dels que habiten territoris on no ix sovint el sol. Passaria per una nòrdica o anglosaxona a menys que l'hages sentit parlar i et diga amb orgull que és de l'Horta Nord. Enguany he hagut de compartir una guàrdia amb ella. Tots dos som professors a un centre de formació professional i les guàrdies són unes hores en què estàs a disposició dels estudiants per cobrir absències. Normalment solen ser hores buides i molts aprofiten per continuar fent faena com corregir, planificar projectes, o emplenar la burocràcia administrativa.

Gràcies, però, a què compartim espai i lloc i que la distància és molt curta, ja que seiem un devora l'altre, la guàrdia també pot esdevindre en un moment de reflexió sobre nosaltres mateixos a través de l'altre, la qual cosa implica conèixer la persona més enllà de la simple docent. La música, el cinema, la literatura, els viatges i en definitiva el que diem que fem han estat temes de conversa que ens han permès, entreveure, almenys, com veiem el món i com actuem. Un diàleg entre somriures i rialles que ens rehumanitza fins que sona la música que ens indica la fi de la guàrdia i el canvi de classe.

Atret per l'exotisme juvenil que Carmen representa en el meu imaginari simbòlic m'he imaginat una genealogia sobre ella i sobre com arribà a l'Horta Nord. És sabut que hi hagueren incursions vikingues fins a la Mediterrània. Comptat i debatut, la seua blancor és l'evidència que els vikings s'assentaren prop del barranc del Carraixet.

Així és que en un mapa del món m'imagino la ruta que aquells intrèpids mariners podrien haver fet. Els ancestres de Carmen partiren d'Stavanger, Noruega, rumb al sud pel mar del Nord. Un cop travessaren el canal de la Mànega a Land's End els sobrevingué una tempesta i quedaren a la deriva a l'oceà.

La ruta normal haguera estat cap al nord solcant l'Irish Sea pel George's Channel fins al port de Dublín o Liverpool. Decidiren, però, navegar rumb sud. Aturaren a Quessant per proveir-se d'aigua i queviures i continuaren cap al sud de Finisterre a la recerca d'allò desconegut. Molts pocs havien navegat per aquelles aigües. Feren escala a Lisboa i a l'emirat de Còrdova. Agafaren el que podien i continuaren. Un cop passaren l'Estret de Gibraltar aturaren per les costes de l'Emirat de Nekor.

S'endinsaren cap al nord de la Mediterrània aprofitant el vent

del mar d'Alboran prop de Màlaga. En passar per la costa d'Alboraia quedaren enviscats per l'amalgama de verds que els camps de dacsa de les ribes del barranc de Carraixet reflectien sota el sol. Llavors, remuntaren el barranc, contracorrent, aprofitant el llebeig, a la recerca de vitualla. De cop i volta, quedaren varats en un banc de grava a l'altura de l'alqueria de Bonrepòs.

Les dones, que estaven collint fesols amb les mans pintades de henna, se'ls miraven estranyades mentre baixaven del vaixell. Desertal en mà, observaven la catifa verda i ocre que els camps de moreres, cànem i blat deixaven fins a la serra Calderona. Ràpidament s'ajupiren per amorrar-se a l'aigua de la séquia...

Il·lustració de Pixl

www.alegresdelicades.com

CREACIÓ DE CONTINGUTS
GABINET DE PREMSA
FORMACIÓ A MIDA
CORRECCIÓ I TRADUCCIÓ
NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

ALEGRES
DELICADES

on vols
estar

MONCADA
Patrimoni
local
conservació,
protecció
i valoració

Ajuntament
de Moncada
Alcaldia

MONCADA
on vols estar